

Pfv. V. 21. 943/2007/6.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Marján István ügyvéd (7621 Pécs, Király u. 57.) által képviselt **felperesnek a Vám- és Pénzügyőrség** (1094 Budapest, Mester u. 7.) **alperes** ellen kártérítés iránt a Fővárosi Bíróságon 5.P.28.683/2005. számon megindított és a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.590/2007/4. számú ítéletével befejezett perében, a jogerős ítélet ellen a felperes által 13. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán a 2007. december 6. napján megtartott nyilvános tárgyalás alapján meghozta és december 13-án kihirdette a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 100.000 (Egyszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, és az adóhatóság külön felhívására térítsen meg az államnak 948.360 (Kilencszáznegyvennyolcezer-háromszázhatvan) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s :

A felperes a keresetében az alperest a Ptk. 339. §-ának /1/ bekezdése, valamint 349. §-ának /1/ bekezdése alapján államigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésére kérte kötelezni. A kereset ténybeli alapjaként előadta, hogy 1879,76 tonna közvámraktárban elhelyezett, Csehországból származó étkezési búza újrakiviteli eljárásban történő külföldi értékesítésére 208 Eur/to áron, 2004. március 30-i határidővel kötött szállítási szerződéseket. A teljes mennyiségből 24,8 tonna vámkezelését kérte az elsőfokú vámhatóságtól, amely azonban a 2004. április 8-án kelt határozatával a kérelmet visszautasította. A határozat indokolása azt tartalmazta, hogy a vámkezelés feltétele a búza és búzaliszt kiegyenlítő befizetéssel történő külpiaci értékesítéséről szóló 5/2004. (I.19.) FVM rendelet 3. §-ában előírt kiegyenlítő befizetés teljesítését igazoló lap csatolása, amit azonban a kérelmező nem

teljesített. A felperes az elsőfokú határozat ellen 2004. április 15-én fellebbezést terjesztett elő, a másodfokon eljáró vámhatóság azonban azt 2004. május 10-én elutasította, az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A jogerős határozat felülvizsgálata iránt indított közigazgatási perben a Bács-Kiskun Megyei Bíróság az 5.P.21.211/2004/5. számú ítéletével mindkét határozatot hatályon kívül helyezte, és új eljárás lefolytatását rendelte el.

A jogerős bírói ítélet indokolásában foglaltakra figyelemmel - a felperes jogi álláspontja szerint - kétségtelen, hogy a kereset alapjául szolgáló határozatok, valamint az alperesnek a jogszabály értelmezésére kibocsátott állásfoglalása egyértelműen jogszabályba ütköztek. A rendelet hatálya ugyanis nem terjed ki az aktív feldolgozás címén ideiglenesen behozott vámáruk körére és az ún. reexportra sem. A vámhatóságok tehát jogellenesen követelték meg a kiegyenlítő befizetést és annak igazolását, a vámárut jogellenesen tartották vissza. Ennek következtében a kiviteli szerződéseket a felperes kénytelen volt mind az árat, mind pedig a szállítási határidőt illetően módosítani, árkülönbözetként, tárolási költségként, valamint egy szerződés megghiúsulásából eredő elmaradt jövedelemként a keresetben megjelölt összegű kára keletkezett.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. A jogalapot illetően azzal védekezett, hogy az elsőfokú hatóság határozata nem sértett jogszabályt, az érvényesített kár és a másodfokú határozat között nem áll fenn okozati összefüggés.

Az elsőfokú bíróság az ügyben közbenső ítéletet hozott, amelyben megállapította, hogy az alperes kártérítési felelősséggel tartozik mind az első-, mind pedig másodfokú határozattal okozati összefüggésben felmerült károkért. A döntés indokolása szerint - figyelemmel a közigazgatási perben hozott határozatra - a rendelet az április 15-éig történő módosításig egyértelműen meghatározta a kiegyenlítő befizetés módját és alkalmazhatóságát. Hatálya az 1. számú mellékletben meghatározott árura terjedt ki, a felperes által értékesített búza azonban egyértelműen vámáru volt. Korábban ugyan jogértelmezési problémák fennálltak, a rendelet módosítása azonban április 16-ától kezdődően a szabályozást egyértelművé tette. Az FVM helyettes államtitkára már a 2004. február 9-én kelt levelében olyan álláspontot foglalt el, hogy a tranzit szállításoknál alkalmazott reexpediálási eljárása a kiegyenlítő befizetési kötelezettség nem vonatkozik. Mindezt a másodfokú döntésnél figyelembe kellett volna venni, és az elsőfokú határozatot meg kellett volna változtatni. Az alperes kártérítési felelősségének jogalapja tehát a Ptk. 339. és 349. §-a alapján a jogszabályba ütköző határozatok által okozott károkért fennáll.

A közbenső ítélet ellen az alperes annak hatályon kívül helyezése érdekében terjesztett elő fellebbezést. A felperes ellenkérelme a közbenső ítélet helybenhagyására irányult. A másodfokú bíróság a közbenső ítéletet megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

A jogerős ítélet indokolásában kifejtette, hogy az 5/2004. (I.19.) FVM rendelet 2004. január 19-én lépett hatályba, és április 30-án hatályát veszítette. A rendelet 1. §-ának /1/ és /2/ bekezdése a tárgyi hatállyal összefüggésben a terméksor és annak szinonimájaként az áru kifejezést használta, de nem a vámjogról, vámeljárásról, valamint a vámigazgatásról szóló 1995. évi C. törvény 1. §-a 14., 15., és 16. pontjában értelmezett, áru, belföldi áru, vámáru fogalmakkal egyezően. A 47/2004. (IV.16.) FVM rendelet a rendelet módosításával az 1. § /2/ bekezdésében használt áru fogalmából a vámárut „kivette”. A jogalkotó által szükségesnek tartott módosítás tényéből és tartalmából is az következik, hogy április 16-áig nem lehetett téves az elsőfokú határozatban kifejtett jogértelmezés, ennél fogva az nem volt jogellenes. A másodfokú hatóságnak azonban a május 10-én hozott határozatában már figyelembe kellett volna vennie a jogszabály módosítását, tehát az elsőfokú határozatot erre tekintettel meg kellett volna változtatnia. A másodfokú határozat súlyos jogalkalmazási hiba következménye, ami - az egyéb feltételek fennállása esetén - a kártérítési felelősséget megalapozza.

A másodfokú bíróság azonban a jogalap körében vizsgálta azt is, hogy a kárigény és a jogellenes másodfokú határozat között fennáll-e az okozati összefüggés. Álláspontja szerint a perbeli adatok alapján ilyen összefüggés nem állapítható meg. Kifejtette, hogy a vámkezelés tárgyát 24,8 tonna búza képezte, ezért kizárt, hogy az azon kívüli mennyiség értékesítésével kapcsolatos kár az alperes eljárásával okozati összefüggésben lehessen. A vámeljárást a felperes április 8-án kezdeményezte, amikor a szállítási szerződések teljesítésével már késedelembe esett. A március végéig tartó teljesítési határidő elmulasztását nem a május 10-én hozott határozat okozta. A tényleges szállítást viszont már a másodfokú határozat meghozatala előtt meg is kezdte és nem vitatta, hogy a rendelet hatályvesztését követően semmiféle vámjogi akadálya a szállításoknál nem volt. Ezért a 2004. május 16-áig érvényesített tárolási költséggel kapcsolatban sem igazolt, hogy ez a kiadás a május 10-én meghozott, és részére a közigazgatási per megindításáig nem kézbesített határozattal okozati összefüggésben álló kár lenne. Okozati összefüggés hiányában tehát a felperes a másodfokú határozat jogellenességére alapított kárigényt nem érvényesíthet, a keresetet jogalap hiányában el kellett utasítani.

A jogerős ítélet ellen annak hatályon kívül helyezése és az elsőfokú közbenső ítélet helybenhagyása érdekében a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet.

A kérelem indokolása szerint a jogalap vonatkozásában az ítélet azért jogszabálysértő, mert ellentétben áll a közigazgatási perben hozott, és a polgári perben eljáró bíróságra kötelező jogerős ítélettel. A közigazgatási ügyben eljáró bíróság ugyanis mindkét fokú határozatot hatályon kívül helyezte, továbbá a döntés indokolásában azt is rögzítette, hogy a kiszállítandó áru a jogszabály módosítása előtt sem tartozott a rendelet hatálya alá. Nem tehető vitássá, hogy az alperes elsőfokú eljárása is jogszabálysértő volt, tehát kezdettől fogva jogellenesen tagadta meg a vámkezelést. Az eljáró vámszervek jogértelmezését egyértelműen meghatározta a felettes szerv által kiadott körlevél, amelynek jogsértő voltaért ugyancsak az alperes tartozik kártérítési felelősséggel. Tévesen és jogsértően következtetett tehát a másodfokú bíróság arra, hogy kártérítési igény csak a másodfokú határozatra alapítható. A másodfokú bíróság álláspontja nem fogadható el a tekintetben sem, hogy kártérítési igény csak a vámeljárással érintett mennyiségre vonatkozhat. A jogsértő eljárásból következő vámfelügyelet a fizikai és jogi szempontból egynemű teljes mennyiségre kiterjedt. A kereset elutasításának több indoka pedig abból a téves feltevésből ered, hogy az okozati összefüggés csupán a másodfokú határozathoz kapcsolódhat. A jogerős ítéletnek a kár összegére vonatkozó további indokai viszont a közbenső ítélet felülvizsgálása szempontjából nem bírnak jelentősséggel, mert a közbenső ítélet lényege kizárja, hogy a követelés összege tekintetében a bíróság rendelkezzen.

Az alperes ellenkérelme a közbenső ítélet hatályban tartására irányult.

A Pp. 270. § /2/ bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem jogszabálysértésre alapítható. A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint azonban a jogerős ítélet nem sért jogszabályt, a kérelem nem alapos.

A perben eljáró bíróságok a döntéshez szükséges körben a tényeket feltárták, a tényállás megalapozott, a jogerős ítélet pedig helyesen értelmezett és alkalmazott jogszabályokon alapul. A Legfelsőbb Bíróság túlnyomó részben egyetértett a másodfokú ítélet indokolásával is, a felülvizsgálati kérelemben foglaltakra

figyelemmel azonban szükségesnek tartotta annak kiegészítését, illetve módosítását az alábbiak szerint.

A kereset az alperes vámszerveinek felróható, kártérítési felelősséget megalapozó jogsértését az 5/2004. (I.19.) FVM rendelet nyilvánvaló megsértésében, és ennek következtében a vámárú jogellenes visszatartásában jelölte meg. A hivatkozott rendeletet az illetékes miniszter az agrárpiaci rendtartásról szóló 2003. évi XVI. törvény 32. §-ának /1/ bekezdés a/ pontjában kapott felhatalmazás alapján a piacszabályozás jogi eszközeként, a törvény 6. § /1/ bekezdésének 1.2. pontja szerinti intervenciós ár átmeneti alkalmazásának céljából adta ki. Sem a törvény, sem pedig a rendelet nem hivatkozik vámjogi szabályra, a tárgyi hatályt az 1. § /2/ bekezdésében maga határozza meg. E rendelkezéseket a másodfokú bíróság helyesen értelmezte, jogi álláspontja nem áll ellentétben a közigazgatási perben hozott ítélet tartalmával. A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint is döntő jelentősége van annak a ténynek, hogy a rendeletnek a 47/2004. (IV.16.) FVM rendelettel való módosítása kifejezetten és kizárólag a tárgyi hatály tekintetében történt meg, és ennek következtében - 2004. április 16-tól - vált egyértelművé, hogy a vámárura nem terjed ki. Ezen indokokra is figyelemmel egyetértett azzal, hogy az elsőfokú vámhatósági határozat nem ütközött jogszabályba, így ahhoz kártérítési felelősség sem fűződik.

Nem sértett jogszabályt a másodfokú bíróság atekintetben sem, hogy vizsgálat és döntés tárgyává tette a másodfokú határozat és az érvényesített kárigény közötti okozati összefüggés kérdését. A Pp. 213. §-ának /3/ bekezdése szerinti közbenső ítélet meghozatalának feltétele ugyanis annak bizonyossága, hogy a jogellenes és felróható magatartással okozati összefüggésben kár keletkezett, csak annak mértéke a további bizonyítás tárgya. Helytállóan hivatkozott a jogerős ítélet indokolása arra, hogy a jogalaphoz tartozik az okozati összefüggés vizsgálata is. Amennyiben ugyanis a rendelkezésre álló tények alapján megállapítható az okozati összefüggés hiánya, a Ptk. 339. §-ának /1/ bekezdésében foglaltakra figyelemmel a keresetet elutasító döntést kell hozni.

Az okozati összefüggéssel kapcsolatban a felülvizsgálati kérelem a jogerős ítéletnek kizárólag azt a megállapítását támadta, amely szerint az adott esetben ilyen kapcsolat csak a vámeljáráshoz alá vont mennyiség tekintetében vizsgálható. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal egyetértve ezt az álláspontot nem osztotta, ennek azonban az érdemi döntés jogszerűsége szempontjából nincs jelentősége.

Téves a felülvizsgálati kérelem érvelésének azon része is, amely azt sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság ítélete a kár összegére vonatkozó rendelkezést tartalmaz. A már kifejtett indokokból következően a másodfokú bíróság a jogalap körében az okozati összefüggést vizsgálta és döntötte el. A jogerős ítélet indokolása az egyes kárigények összepszerűségére semmilyen vonatkozásban nem tért ki, ezért a döntés eljárási szabályt sem sértett.

A kifejtett indokok alapján a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának /3/ bekezdése alkalmazásával hatályában fenntartotta. A felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest a Pp. 78. §-ának /1/ bekezdése alapján kötelezte az alperes jogi képviselőjével felmerült felülvizsgálati perköltség, a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § /2/ bekezdése alapján pedig a tárgyi illetékfeljegyzési jog miatt le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére.

Budapest, 2007. december 13.

Dr. Uttó György s.k. a tanács elnöke, dr. Erményi Lajos s.k. bíró,
dr. Bella Mária s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

Nné

tisztviselő